

Borut Gombač

»Pa pri'te še kaj!«

Tokratni kolumnist je rojen Mariborčan Borut Gombač, pesnik, dramatik in pisatelj. Po poklicu in izobrazbi knjižničar, ki je zaposlen v Univerzitetni knjižnici Maribor že 27 let. Njegov pesniški opus je izredno širok - piše pesniške zbirke in knjige za mladino. Je avtor zbirke radijskih iger ter avtor več radijskih iger in zgoščenk z uglasbenimi songi. Njegove pesmi in pravljice najdemo tudi v devetih antologijah. Je Dobitnik Glazerjeve listine 2006, nagrade za vrhunske dosežke na področju literature Mestne občine Maribor.

»Dušan Poropat, folklorist, planinec, občasni sodelavec centra za celebralno paralizo Sonček, predvsem pa knjižničar z veliko začetnico, ki smo ga sodelavci in prijatelji klicali kar Dule, je ena izmed ikon Univerzitetne knjižnice Maribor. Leta 2004 je bil v Infopekinem projektu izbran med deset najbolj prepoznavnih mariborskih obrazov. Čeprav so od njegove smrti minila že štiri leta, v knjižnici ne mine dan, da ni omenjen v katerem izmed pogovorov, tako med knjižničarji kot tudi starejšimi uporabniki knjižnice. Njegova človeška toplina - izražena s prijaznostjo, predanostjo, prostodušnostjo in smislom za humor - pa še danes nezamenljivo polni prostore knjižnice in jih dela širše, kot bi bili sicer.«

Takšen je bil moj kratek priložnostni zapis o svojem prehitro preminulemu prijatelju in sodelavcu Dušanu Poropatu ob letošnji svečani predstavitvi novega usmerjevalnega sistema Univerzitetne knjižnice Maribor. Med drugim smo namreč v knjižnici ob tej priložnosti učne sobe za posameznike ali manjše skupine (prej suhoparno označene le s števkami) poimenovali z imeni in citati znanih Mariborčank in Mariborčanov, ki so bili ali so še tako ali drugače povezani s knjižnico. Ob priznanih literatih, slikarjih, glasbenikih, humanitarcih, družboslovcih, naravoslovcih in športnikih je bila ena izmed učnih sob poimenovana tudi po knjižničarju Dušanu Poropatu.

Seveda - o Dušanu in njegovem neizbrisljivem pečatu tako med sodelavci kot tudi med uporabniki knjižnice bi se dalo pripovedovati in pripovedovati, vendar pa to ni spominski zapis. Na tem mestu me zanima predvsem to, kaj je preprostega fanta s srednjo izobrazbo, ki pravzaprav sploh ni bila povezana s knjižničarskim poklicem, kot knjižničarja naredilo za eno izmed desetih najbolj priljubljenih osebnosti v mestu. V času, ko se v knjižnicah krčevito borimo za vsakega novega uporabnika, lahko na tem mestu brez vsakršnega pretiravanja poudarim, da je prav zaradi njega oziroma dobrega glasu, ki se je o njem širil med bralci, knjižnico obiskal kakšen obiskovalec več. Tisti pa, ki so kot študentje vanjo prihajali že prej, so

se kasneje, ko so končali s študijem, velikokrat tudi po njegovi zaslugi radi vračali.

Čeprav - kot že rečeno - Dušan ni bil knjižničar po izobrazbi, pa je bil, naj se sliši še tako patetično, knjižničar po duši. Za moj način gledanja na knjižničarski poklic nikakor ni nepomemben tudi podatek, da je bil zelo priden bralec in zato knjig ni imel le za mrtve predmete, ampak za žive organizme, ki v sebi skrivajo veselje skrivnosti, znanja in zgodb.

Kljub temu, da je svoje delo izposojevalca za izposojevalnim pultom v strokovnem smislu zmeraj opravljal na nivoju in se je že na daleč videlo, da pri tem tudi uživa in da je na delo, ki ga opravlja, tudi ponosen, pa je imel tudi kakšno pomanjkljivost. Če temu sploh lahko rečemo »pomanjkljivost«. Krasila ga je simpatična nerodnost, skorajda otroška prostodušnost, predvsem pa je bil tako v službi kot tudi sicer pri svojih vsakdanjih opravilih bolj počasne sorte. Povedano lepše in tudi pravilneje: znal si je vzeti čas. Pri tem mu je bilo povsem vseeno, če je gradivo izposojal univerzitetnemu profesorju, zaslužnemu meščanu, dijaku prvega letnika poklicne šole ali brezposelnemu delavcu tovarne v stečaju. Zdelo se je, da mu je bilo vseeno tudi, če je pred njim stal en sam uporabnik ali pa je temu uporabniku sledila dolga vrsta. Pri tem je zelo zanimivo, da se pravzaprav sploh ne spomnim kakšnih večjih pritožb na ta račun. In kar je še bolj zanimivo: uporabniki so se kljub temu, da so vedeli kako in kaj je z njegovo »znamenito hitrostjo«, radi vztrajno postavljali prav v njegovo vrsto.

Da, ena izmed stvari, ki jo danes v knjižnicah vse bolj pogrešam, je prav ta kanček prostodušnosti, igrivosti, skorajda otroške radovednosti in ležernosti. Ker si bralci zadnje leta vse bolj pogosto knjige naročajo kar preko računalnika ali mobilnih naprav, je prostora za »vzemi si čas« pravzaprav vse manj. Stik med knjižničarjem in uporabnikom je vse bolj hladen, da ne rečem birokratski, tehnicističen, se pravi hiter in načeloma brezhiben. Vse manj se komunikacije z obeh strani izposojevalnega

Čeprav so od smrti Dušana Poropata minila že štiri leta, v knjižnici ne mine dan, da ni omenjen v katerem izmed pogovorov, tako med knjižničarji kot tudi starejšimi uporabniki knjižnice. Njegova človeška toplina - izražena s prijaznostjo, predanostjo, prostodušnostjo in smislom za humor - pa še danes nezamenljivo polni prostore knjižnice in jih dela širše, kot bi bili sicer.

pulta in vse manj običajnih napak ali nespোরazumov.

In ko sem že pri napakah: včasih se je knjižničar za svojo napako uporabniku pač opravičil. Iz svojih več kot dvajsetletnih knjižničarskih izkušenj vem, da takšno res iskreno opravičilo zaleže tudi pri najbolj zahtevnih uporabnikih. Še več: zaradi njega se uporabnik in knjižničar velikokrat celo bolj povežeta kot v primeru kristalno gladkega »dajdam« odnosa. Zanimivo je tudi, kako nam je v zadnjem času skorajda že prešlo v navado, da za morebitno napako na relaciji knjižnica uporabnik avtomatično (opravičeno ali ne) knjižničarji okrivimo računalniški sistem, se pravi nekaj, kar v določenem trenutku ne prihaja dobesedno iz kdaj pa kdaj nespretnih človeških rok ali še večkrat zmedenih glav.

Res je - čas gre naprej, tehnologija vsak dan hitreje in bolj ekonomično omogoča vse temeljitejše in vse bolj izčiščene, ozko specializirane informacije. In to je na neki stopnji seveda odlična novica. Slabša stran tega je, da se uporabnik namesto s celo knjigo velikokrat zadovolji že z enim samim uporabnim poglavjem. Seveda se na ta način izgubi tista za vsako resnično vrhunskega značilna začimba v obliki nepričakovanih povezav oziroma bolj ali manj naključnih najdb in rešitev na mestih, kjer niti slučajno niso bile pričakovane.

Jasno je tudi, da je specializacija le ena stran, ki jo omogoča moderna tehnologija. V resnici je v veliki meri svet informacijske tehnologije bolj kot slonokoščenemu stolpu podoben babilonskemu. Z vse večjo lahkotnostjo nam omogoča takšna ali drugačna

mreženja, interdisciplinarnost, brezkončnost povezav, globalnost na dosegu roke in še in še. In tudi to je seveda v glavnem dobro. Slabost se skriva v slepeči bleščavici instant rešitev, v vabljivem drsenju po površini, po izgubljenih globinah, po vse manjši zmožnosti koncentracije, v zgolj navidezni razkošnosti oziroma - metaforično rečeno - bogastvu gozda, v katerem velika košata drevesa polna plodov v resnici sploh nimajo korenin in so zato obsojena na hipnost in propad.

In ravno ti dve mejni točki dandanes največkrat določata »dobrega« knjižničarja. Tako dih jemajoče specializirano znanje kot tudi bahava enciklopedičnost sta na nek način tisoč let daleč od realnosti. Vse bolj se mi zdi, da je ena izmed glavnih nalog sodobnega knjižničarja prav iskanje in ponujanje ravnovesja ter povezav med obema skrajnostma. Kljub temu, da so knjižnice pomembna središča širših informacijskih sistemov, z vsem srcem navijam, da bi zaposleni v knjižnicah nikoli ne postali zgolj informatorji oziroma brezhibni posredovalci informacij, ampak da bi ostali knjižničarji, ki ne le da informirajo in usmerjajo, ampak informacije in usmeritve tudi povezujejo in prizemljujejo. Da bi se torej uporabniki knjižnice pred izposojevalnim pultom ne postavili le tja, kjer bo željena in na prvo roko »popolna« informacija na straneh knjige ali v takšni ali drugačni elektronski obliki najhitreje dosegljiva, ampak tja, kjer jih za pultom čaka nekdo, ki si zaanje vzame čas. Tudi za droben, neprisiljen konverzijski klepet. Ta praviloma bolj od nekaterih dobronamernih, a nekako od zunaj dirigiranih akcij, ki znova poskušajo približati knjižnične storitve ljudem, ruši meje med eno in drugo stranjo knjižničarskega pulta in s tem v končni fazi nevsiljivo odpira nove in nove svetove neslutnih povezav in smeri.

Ko se je Dušan poslavljaval od posameznega uporabnika, mu ni postregel s katero od tistih tako modnih iz angleščine prenesenih fraz (v posameznih trgovskih centrih od delodajalca kdaj celo predpisanih) v stilu »lepdanvamželim«. Ne, Dušan se je le dobrohotno nasmehnil, rahlo pomežiknil in se poslovil s svojim tako značilnim in narečno obarvanim: »Pa pri'te še kaj!« In res so prišli. ●